

minyons escoltes
guies sant jordi

esquema
de les
relacions socials
entre
els 7 i els 11 anys

EQUIP PEDAGÒGIC

ME/GSJ

2on. trimestre 1976

Cap als 6-7 anys, els nens i les nenes:

- . Ja han après a no interferir-se en els jocs i en les activitats dels altres.
- . Estan acabant de superar una fase en què els grups es fan i es desfan contínuament, i comencen a mantenir una composició més estable.
- . També, estan acabant de superar les formes més clares d'egocentrisme intel·lectual: ja no juguen d'una forma paral·lela, sinó que s'esforcen per integrar el joc o activitat col·lectiva.
- . Sol observar-se una tendència a associar-se que topa amb dificultats perquè encara hi ha vestigis d'un fort imperatiu d'afirmar-se individualment, d'imposar-se.

Això fa que l'adaptació als altres sigui encara força deficient. I és lògic perquè no s'ha fet del tot el pas de l'egocentrisme a la cooperació.

Aquest pas és el punt central d'unes noves formes de relació que estan començant a constituir-se. En efecte, la superació de l'egocentrisme intel·lectual (1) permetrà l'establiment d'unes relacions basades en la reciprocitat. Però, i això és molt important, l'existència d'unes temptatives de relació és imprescindible perquè pugui donar-se la superació del pensament egocèntric.

(1) Això té una relació estreta amb l'adquisició de la reversibilitat. Adoneu-vos que la capacitat de fer l'operació de la reversibilitat implica la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre.

Entre els 7 i els 9 anys, els nens i les nenes:

- . Es fixen en els jocs dels infants més grans i s'adonen que són jocs regulats, és a dir, que es juguen seguint una única pauta acceptada per tots els jugadors.
 - . Aquest fet els duu a anar constatant la necessitat de posar-se tots en un únic punt de vista comú.
- Això no es fa sense dificultats, sobretot en la mesura que preval un desig d'imitació dels grans i que els exemples d'aquests són diversos.
- . Simultàniament, la progressiva adquisició de la reversibilitat els permet d'anar esdevenint capaços de posar-se en el lloc dels altres, de comprendre el seu punt de vista i les seves intencions.
 - . Aquest procés és a la base d'una progressiva socialització personal i d'una paulatina constitució dels grups. En efecte, la millor comprensió dels altres fa que es vagin formant subgrups de pocs membres a l'interior dels quals les relacions són veritablment recíproques.

- . I, contemplant el conjunt del grup, es veu que comencen a emergir autèntics lideratges basats en l'adaptabilitat personal, el sentit de justícia i de cooperació i la capacitat de contribuir a l'organització de les activitats.
- . En els grups mixtes (cas de la coeducació), comença a observar-se un moviment de distanciació entre nens i nenes. A sis anys i abans, juguen junts sense problemes, ara comencen a jugar separats i aquest fenomen tendirà a accentuar-se.

En general, les nenes tendiran més a anar cap als nens, que no pas aquests cap a elles.

Entre els 9 i els 11 anys, els nens i les nenes:

- . Han assolit, normalment, la noció que cal respectar les regles del joc.
 - . Aquestes regles, però, ja no se'ls presenten com unes veritats eternes i intocables -el que era típic de l'etapa precedent- sinó que les entenen progressivament com el resultat d'un acord entre els membres del grup de joc o d'activitat.
- Versemblantment, aquest procés és atribuïble als conflictes concrets que es presenten cada vegada que es troben diverses maneres de practicar un joc.
- . Aquest pas és molt important perquè suposa un trencament definitiu amb la heteronomia moral de l'etapa en què les regles venien de fora de l'infant o del grup -regles apreses dels pares o dels companys més grans-. En contrapartida, i justament per efecte de l'experiència de la cooperació, va naixent una autonomia moral, una capacitat per a generar personalment i col·lectivament les normes.
 - . És així que pot establir-se un paral·lel aparentment paradoxal:
 - etapa d'egocentrisme heteronomia o dependència moral,
 - etapa de cooperació autonomia moral,
 i que pot afirmar-se que la cooperació (operació conjunta) és la clau del pas de la dependència a l'autonomia de la moral infantil.
 - . En el si dels grups va apareixent el repartiment de tasques o funcions complexes entre els diversos membres. Cap als 11 anys, podem veure's en alguns grups veritables especialistes.
 - . Contemplant l'estructura dels grups, es veuen, en general, més travats que els de l'etapa anterior, en el sentit següent:
 - abans dels 9 anys hi ha una preponderància dels subgrups per damunt de la cohesió global del grup
 - cap als 9-10 anys, l'estructura del grup és més unificada: el grup forma un tot per damunt de l'existència de subgrups.
 - cap als 10-11 anys, els subgrups que puguin aparèixer solen ser explicables pel que dèiem abans de l'especialització i per les afinitats que se'n deriven.

- De totes maneres, cal fer unes precisions referides al sexe dels components del grup:
 - . En els grups de nois és on es dona més clarament el que acabem d'exposar.
 - . En els grups de noies solen trobar-s'hi més subgrups -i per tant una menor cohesió global- en el si dels quals les relacions són més intenses, emocionalment complexes, excloents.
 - . En els grups mixtes s'accentua la separació noies/nois i es pot veure, per comparació, que les noies que podríem anomenar dominants, tenen una major influència sobre les seves companyes que els líders dels nois sobre aquests.

Esquema de referència per a reflexionar sobre els grups d'infants

